

предметами загальноосвітнього циклу, причому змістовно-інформаційні зв'язки практичного курсу основної іноземної мови з теоретичними дисциплінами лінгвістичного циклу можна розглядати у двох аспектах: як провідну (направляючу) роль теорії у практичному курсі мови і як роль практики мови у підготовці учнів до сприйняття теоретичних курсів. Це означає, що теоретичний курс іноземної мови має дати достатньо повну наукову систематизацію явищам, що вивчаються у відповідному аспекті практичного курсу. (Найтіснішими є зв'язки практики мови з лексикологією, теоретичною граматикую і теоретичною фонетикою (+ мовознавство, стилістика, переклад).

Тип зв'язків, побудований на спільності навичок, вмій, що формуються, називають операційно-дієвим. Такими зв'язками об'єднані лінгвістичні дисципліни, що мають практичну спрямованість: рідна мова – перша іноземна мова, перша іноземна мова – друга іноземна мова. Ці предмети об'єднують як теоретичний матеріал, так і практичні вміння та навички.

Для реалізації міжпредметних зв'язків необхідні організаційно-методичні зв'язки. Це можуть бути зв'язки між практикою мови на молодших курсах і методикою викладання іноземної мови, між практикою мови і лінгвістичними дисциплінами теоретичного циклу, що вивчаються на різних курсах і т.і. Формування професійної мовної особистості перекладача вимагає постійної роботи над розширенням загальної культури. І тут велике значення мають міждисциплінарні зв'язки, що вимагає скоординованої діяльності викладачів між собою, яка має базуватися на міжкафедральних і внутрішньо кафедральних організаційно-методичних зв'язках.

Висновки. На підставі всього сказаного можна зробити такі висновки:

1. Всебічна якісна підготовка перекладачів має здійснюватися у результаті взаємопов'язаного навчання всім предметам, що є у програмі підготовки.
2. Взаємопов'язане навчання вимагає реалізації різних типів зв'язку.
3. Між дисциплінами, що вивчаються, можуть бути встановлені змістовно-інформаційні, операційно-дієві та організаційно-методичні зв'язки, реалізація яких дозволить оптимізувати навчальний процес і, таким чином, сприяти підвищенню якості підготовки майбутніх перекладачів.

Література

1. Жетписбаева З.А. О межпредметных связях в языковом педагогическом вузе //Актуальные проблемы методики обучения иностранному языку как специальности / Ред.кол.: И.И.Халеева (отв.ред.) и др. – Московский лингвистический университет, ISSN 0130-8742; Вып. 350. – М., 1990. – 100 с.
2. Зверев И.Д., Максимова В.Н. Межпредметные связи в современной школе. – М.: Педагогика, 1981. – 158 с.
3. Кулагин Г.П. Идея межпредметных связей в истории педагогики // Советская педагогика. – 1964. – № 12. – С.87-99
4. Кулюткин Ю.Н. Личностные факторы развития познавательной активности учащихся в процессе обучения // Вопросы психологии, 1984, № 5. – С.41-44.
5. Поршнева Е.Р. Базовая лингвистическая подготовка переводчика. Н.Новгород: ННГУ, 2002. – 148с.
6. Саломатов К. И. Проблема межпредметных связей в системе профессионально-направленного обучения иностранному языку как педагогической специальности // Проблемы профессионально-педагогической направленности в преподавании иностранного языка как специальности : Меж вуз. сб. науч. тр. / ГГПИ им. М.Горького. – Горький, 1983. – 120с.
7. Халеева И.И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи (подготовка переводчиков) – М.:Высш.шк., 1989. – 240 с.

Анотація

У статті розглядається проблема застосування міждисциплінарних зв'язків при підготовці майбутніх перекладачів.

Аннотация

В статье рассматривается проблема использования междисциплинарных связей при подготовке будущих переводчиков.

©2007

Коркішко О.Г., Саяпіна С.А.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ЗАНЯТТЯХ З МЕТОДИКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... В сучасних соціокультурних умовах, у період входження в освітній і науковий простір Європи, здійснення вдосконалення освітньої діяльності в світлі вимог Болонського процесу великого значення набуває якісна підготовка майбутнього вчителя в системі професійної педагогічної освіти. Українська держава, суспільство, громадськість сьогодні зацікавлені в такому вчителі, який здатен до творчого осмислення соціокультурних цінностей суспільства, теоретично і практично готовий до

творчого використання знань, умінь і навичок у професійній діяльності. Вчитель, який здатен зайняти авторську позицію, повести до вершини знань, творчо взаємодіяти зі своїми вихованцями.

Головна потреба сучасної школи – талановиті особистості, духовно обдаровані, творчі люди, яскраві індивідуальності, метою яких є виховання гармонійно розвиненої особистості, патріота своєї Батьківщини. Виховати таку особистість справа професіоналів Вищої школи.

Актуальність цієї проблеми зумовлена ще й тим, що професія вчителя – одна з найбільш творчих і складних, тому що вона поєднує в собі науку та мистецтво. Цю професію можна порівняти з працею письменника, режисера, актора, психолога та науковця. Для досягнення загальної мети вчителю необхідно проявити творчість у підборі та підготовці матеріалу, створити замисел і його реалізувати, проявити педагогічну майстерність, щоб донести знання учням і при цьому не забувати про індивідуальність кожної дитини.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Доцільно підкреслити зв'язок проблеми з найважливішими науковими та практичними завданнями, які стоять перед сучасною педагогічною наукою.

Питаннями підготовки вчителя займається ціла плеяда відомих вчених: О.Абдулліна, І.Зязюн, Н.Кузьміна, О.Мороз, О.Пехота, О.Щербаков, Т.Яценко та інші. У своїх наукових роботах вони розглядають різні аспекти підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності.

Аналіз особистісно-індивідуальних якостей вчителя ми знаходимо у працях Л.Божович, Л.Виготського, І.Кона, О.Леонтьєва, С.Рубінштейна.

Визначенню поняття творчої особистості у філософській, педагогічній та психологічній літературі приділяють багато уваги А.Зак, В.Кан-Калік, С.Сисоєва, В.Цапок та ін.

Більшість науковців, дослідників, педагогів висловлюють думку, що творча особистість – “це індивід, який володіє високим рівнем знань, має потяг до нового, оригінального. Для творчої особистості творча діяльність є життєвою потребою, а творчий стиль поведінки – найбільш характерний” [5, с.113].

Проблеми творчості у педагогічному процесі піднімалися ще в 50-60 роках ХХ століття: концепція пізнавального інтересу (Г.Щукина), створення проблемної ситуації (І.Лернер), педагогічного стимулювання (А.Кондратюк, З.Равнін), розвивального навчання (В.Давидов, Д.Ельконін), творчої ініціативи учнів (М.Скаткін, Б.Єсіпов) та ін.

Помітний доробок у галузі аналізу професіоналізму вчителя, його здібностей належить таким науковцям як О.Деркач, В.Сластьонін, М.Скаткін та ін.

Феноменом духовності, громадянськості, патріотизму, без яких неможлива якісна підготовка майбутнього вчителя, в останні роки займаються І.Бех, М.Боришевський, О.Вишневецький, О.Караковський, В.Сипченко, К.Чорна, М.Щербань та ін.

Останнім часом захищено багато дисертацій із проблем професійної підготовки майбутнього вчителя (В.Бондар, Л.Герасименко, В.Гриньова, О.Кіліченко, С.Омельченко та ін). Однак ця проблема і сьогодні залишається актуальною.

Сьогодні якісна підготовка вчителів в системі професійної вищої освіти ускладнена протиріччями, які мають місце в соціально-освітній сфері та в теорії і практиці навчання у педагогічному вузі. До них дослідники [1; 2; 7] відносять такі:

- між науково-предметним та психолого-педагогічними підходами до підготовки вчителя в системі сучасної педагогічної освіти;
- між динамікою державної політики, яка орієнтується на доступність, якість, ефективність вищої педагогічної освіти та відносною ригідністю соціально-освітньої політики педагогічних вузів, які зорієнтовані на виживання в складних умовах конкуренції;
- між ростом об'єктивної значущості педагогічної праці вчителя для суспільства та низьким статусом професійної педагогічної діяльності вчителя у загальноосвітній школі;
- між стресогенністю педагогічної праці та необхідністю реалізувати освітній процес в умовах емоційно-позитивного психологічного клімату;
- між потребами сучасної школи в професійно зрілих, досконалих вчителях, які здатні до адаптації та ефективної діяльності з самого початку своєї роботи та недостатньою готовністю випускників педагогічних вузів до різних видів педагогічної діяльності;
- між зверненістю змісту навчальної діяльності до минулого соціального досвіду та орієнтації студентів на майбутній зміст професійної діяльності, до невідомих ще ситуацій та умов педагогічної праці.

Дані протиріччя актуалізують проблему виявлення головних тенденцій, психолого-педагогічних умов та механізмів творчої особистості майбутнього вчителя.

Формулювання цілей статті... Процес становлення студента як спеціаліста складається з багатьох компонентів – усвідомлення соціальної ролі праці вчителя, самовиховання необхідних якостей, моделюючих особистість майбутнього педагога, сприйняття вимог педагогічної професії, усвідомлених вимог до себе,

реалізації творчої діяльності. Ці компоненти професійного становлення майбутнього вчителя складають основу професійно-педагогічної діяльності вузу, процес якого включає і навчальну, і наукову, і виховну роботу.

Виходячи з цього завданням нашої статті є теоретичне і практичне обґрунтування шляхів творчого розвитку, професійної зрілості та компетентності майбутнього вчителя у процесі вивчення спецкурсу "Методика виховної роботи".

Виклад основного матеріалу дослідження.. Сучасній школі вкрай необхідний педагог-виховател, який уміє творчо працювати з дітьми, батьками та громадськістю. Саме тому в основі розвитку творчих здібностей студентів лежить оволодіння теорією педагогічної науки, методичними знаннями і безпосередня практична діяльність.

Так, наприклад, з метою поліпшення підготовки творчої особистості майбутнього вчителя до виховної роботи, майже на всіх факультетах введено спецкурс "Методика виховної роботи". Його мета – поглибити загальнотеоретичні, методичні знання студентів, сформулювати і розвинути у них уміння та навички творчої виховної роботи з учнями.

Перш за все, на заняттях створюється педагогічне середовище, яке сприяє формуванню творчої особистості майбутнього вчителя. Саме таке середовище сприяє майбутній адаптації молодого вчителя до професійної діяльності. В такому середовищі важливим є:

- творчий підхід викладацького складу педагогічного вузу до своєї справи;
- висока якість та ефективність навчання;
- активна позиція студентства у навчально-виховному процесі;
- участь студентів у безперервній діяльності педагогічного вузу (взаємовиховання та самовиховання студентів, виконання постійних і тимчасових доручень у навчальному процесі, залучення студентів до аналізу педагогічного процесу і явищ під час підготовки до семінарських і практичних занять, вирішення нестандартних педагогічних завдань, самостійна педагогічна робота з дітьми за місцем проживання, керівництво гуртками, шефство над "важкими" [6].

Навчальний процес на лекційних, практичних і семінарських заняттях спрямовується на формування у майбутнього вчителя педагогічного світогляду як компонента творчої праці.

Досягти цього можливо, на наш погляд, дотримуючись таких умов:

- якісне засвоєння термінології та основних педагогічних понять;
- наявність між предметних зв'язків, особливо зв'язок педагогіки та психології;
- постійне застосування етичних знань у педагогічній практиці, їхня єдність;
- упевненість у дієвості педагогічної науки, віра в позитивні можливості виховного процесу;
- встановлення чітких дефініцій при вивченні ідентичних тем у курсі різноманітних навчальних дисциплін;
- формування життєвого та педагогічного досвіду студентів, опора на нього;
- підсилена увага до актуальних і гострих проблем сучасної школи та педагогіки, їхня сучасна наукова трактовка;
- проблемний виклад основних тем спецкурсу "Методика виховної роботи";
- опора на самостійність та активність студентів при ознайомленні з періодичною психолого-педагогічною інформацією, при вивченні та узагальненні передового педагогічного досвіду.

В теоретичній частині спецкурсу ми розкриваємо концептуальні погляди авторів на проблему виховання, розглядаємо зв'язок процесів соціалізації, виховання та розвитку особистості. Значне місце відведено вивченню нових виховних педагогічних технологій. Вся робота спрямована на усвідомлення студентами нових, творчих підходів до процесу виховання, який може бути реалізований у побудові своєї (авторської) виховної системи, що буде зорієнтована на потреби дитини.

Доцільним аспектом теоретичної частини є розгляд системи підготовки студента до творчої праці, яка включає:

- розвиток самостійності та пізнавальної активності студентів при вивченні спецкурсу, орієнтація навчання на інтенсивний розвиток мислення як основи пізнавального процесу;
- постійне збагачення духовного світу студента в поза аудиторній та виховній роботі, оскільки без цього ніяка творчість неможлива: потрібен синтез професіоналізму, ерудиції та багатого життєвого досвіду;
- якісне володіння провідними педагогічними вміннями й навичками, їхнє регулярне та вміле використання в праці та навчанні;
- розвиток дослідницьких якостей студентів, виховання та самовиховання здібностей, які необхідні для педагогічної творчості.

Тематика лекцій, плани практичних і семінарських занять, перелік питань, що виносяться на обговорення, носять проблемний характер та спрямовані на визначення основних підходів до вирішення

проблеми взаємодії учасників виховного процесу, стимулювання самовиховання учнів, розкриття ролі класного керівника учнівського колективу в реалізації виховних завдань.

Важливим для вивчення актуальних питань спецкурсу "Методика виховної роботи" є проблемний підхід, оскільки він дозволяє побачити всю глибинність і складність виховних завдань, попереджає непотрібну критику, вчить серйозному науковому підходу до вирішення практичних завдань, озброює студентів дослідницькими навичками в педагогічній діяльності, розвиває творчість, допитливість, наукові інтереси.

На практичних заняттях детально розкриваються технології організації виховного процесу, характеризуються методи та прийоми виховання, пропонуються конкретні технології аналізу ефективності процесу виховання, його цілеспрямованості та планування.

Головна мета семінарських і практичних занять – навчити студентів умінню самостійно, а потім творчо використовувати теорію в практичній діяльності.

Розвитку педагогічного мислення сприяють завдання, які вимагають звернутися до підручника, до праць видатних педагогів і психологів, до рекомендацій педагогів-новаторів, до періодичних видань сучасних дослідників. Слід так організувати навчальний процес, щоб освіта та самоосвіта, виховання та самовиховання у своєму поєднанні формували творчі якості майбутнього вчителя.

Сформувати та виховати творчі якості в майбутніх вчителів у процесі спецкурсу "Методика виховної роботи" можливо при застосуванні різноманітних видів роботи.

1. Опис передового педагогічного досвіду за планом, який запропонував викладач:
 - вибір суспільно значимої для навчального закладу і посилюючої для педагогічного колективу теми;
 - відповідно наукова та практична підготовка вчителів, озброєння їх теорією та методами творчого пошуку;
 - новизна в діяльності педагога;
 - висока результативність і ефективність;
 - відповідність сучасним досягненням педагогіки і методики;
 - стабільність;
 - можливість творчого застосування досвіду іншими педагогами;
 - оптимальність досвіду в цілісному педагогічному процесі.
2. Складання бібліотечних покажчиків літератури (окремо за кожним напрямком виховання).
3. Складання конспекту за наступними вимогами:
 - матеріал необхідно розподілити на основні змістові частини, визначити головні думки;
 - найбільш суттєві положення матеріалу послідовно і коротко викласти своїми словами або цитатами;
 - до конспекту включити не тільки загальні положення, але й обґрунтувати їхнє доведення конкретними фактами та прикладами (без детального їх описування);
 - для того, щоб форма конспекту якомога більше відтворювала його зміст, розташувати різні засоби підкреслення, використовуючи різнокольорові олівці та ручки.
4. Колективне або самостійне складання плану виховної роботи за схемою та його захист.

Дата	Тема	Мета	Форма проведення	Методи та прийоми
------	------	------	------------------	-------------------

5. Порівняння кількох виховних систем (з історії педагогіки або сучасних) на основі вивчення різних підручників, статей, авторефератів, матеріалів та дисертаційних досліджень
6. Розв'язання різноманітних проблемних питань, педагогічних задач та завдань з наступним їх обґрунтуванням і колективним обговоренням.
7. Написання творчих робіт.
 - а) доповіді, листи, статті;
 - б) кросворди;
 - в) сценарії свят, виховних годин, батьківських зборів тощо;
 - г) поеми, казки, балади;
 - д) узагальнення наукових досліджень.
8. Написання рефератів за наступними вимогами:
 - вибрати тему своєї роботи, в загальних рисах визначити зміст, скласти попередній план;
 - скласти список літератури, яку слід прочитати;
 - розробити найбільш поширений план всіх пунктів та підпунктів його, вказати, з якої книги або статті слід взяти необхідний матеріал;
 - у вступі до роботи розкрити значення теми, її доцільність;
 - послідовно розкрити усі передбачені планом питання, з'ясувати основні положення, підкріпити їх конкретними прикладами та фактами;
 - висловити своє ставлення (показати в праці свої думки та почуття);

- намагатися писати грамотно, точно, коротко, розподілити текст на абзаци, не допускати повтори;
 - в кінці зробити висновок.
9. Організація мікрОВикладання, ділової гри, мета яких поглибити знання студентів з даної теми, детальніше розглянути актуальні проблеми сучасної школи, відчувати себе в ролі вчителя.

Висновки. Підводячи підсумок розглянутої проблеми формування творчої особистості майбутнього вчителя в процесі професійної підготовки, можна констатувати, що спецкурс "Методика виховної роботи" сприяє зростанню професіоналізму знань, спілкування, самовдосконалення, забезпечує розвиток цілісної творчої особистості. Розвиток творчості, необхідний у процесі професійної підготовки педагога, тому що творча діяльність характеризується гнучкістю мислення, оригінальністю в реалізації завдань, здібністю знаходити нові зв'язки, швидко переключатися, проводити аналогії тощо. Саме такий вчитель, творча особистість зможе виконати соціальне замовлення суспільства – виховати і навчити всебічно розвинену особистість. Тому що творчість у школі можна запровадити лише через творчість учителів. На кожному уроці, у викладі будь-якого предмета можливе – і навіть бажане – навчання мисленню. На практиці важко створити щось нове, якщо неперервно виконувати неактуальні, але добре засвоєні функції.

Література

1. Авдіянц Г. Духовне становлення особистості майбутнього педагога у сучасних соціокультурних умовах // Гуманізація навчально-виховного процесу: Збірник наукових праць. Випуск XXVII /За заг. редакцією В.І.Сипченка – Слов'янськ: Видавничий центр СДПУ, 2005. – С.81–89.
2. Андриенко Е.В. Психолого-педагогические условия формирования профессиональной деятельности учителя // Педагогическое образование и наука. – 2002. – № 4. – С.62-68.
3. Коркішко О.Г. Підготовка майбутнього вчителя до позаурочної роботи з патріотичного виховання // Гуманізація навчально-виховного процесу: Збірник наукових праць. Випуск XX /За заг. редакцією В.І.Сипченка – Слов'янськ: СДПУ, 2003. – С.99–103.
4. Кремень В.Г. Болонський процес: зближення, а не уніфікація /Дзеркало тижня. – №48 (473). – 13-19 грудня 2003.
5. Освітні технології: Навч.-метод. посібник /О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін. /За заг.ред. О.М.Пехоти. – К.:А.С.К., 2001. – 256 с.
6. Саяпіна С.А. Творчі роботи в курсі загальної педагогіки та історії педагогіки: Методичні рекомендації викладачам, студентам вищих педагогічних навчальних закладів II-IV рівня акредитації / За заг. ред. проф.Сипченка В.І. – Слов'янськ: Видавничий центр СДПУ, 2004.- 54с.
7. Сластенин В.А. Профессионализм педагога: акмеологический контекст // Педагогическое образование и наука. – 2002. – № 4. – С.4-10.

Анотація

У статті розглядається проблема якісної підготовки майбутніх вчителів у сучасних соціокультурних умовах. Розкриваються шляхи творчого розвитку, професійної зрілості та компетентності майбутнього вчителя у процесі вивчення спецкурсу "Методика виховної роботи".

Аннотация

В статье рассматривается проблема качественной подготовки будущего учителя в современных социокультурных условиях. Раскрываются пути творческого развития, профессиональной зрелости и компетентности будущего учителя на основе спецкурса "Методика воспитательной работы".

©2007

Лісниченко А. П.

ОРГАНІЗАЦІЯ РЕФЛЕКСИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК УМОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується формуванням нової парадигми, в основі якої лежить ідея розвитку особистості та підготовки її до творчої самореалізації в професійній діяльності. Науково підтверджено, що здатність учителя до самореалізації уможливить творчий розвиток як його, так і учнів, і суспільства в цілому. Актуальність зазначеної проблеми спрямовує дослідницьку активність вчених на пошук адекватних шляхів і засобів. Необхідно відмітити, що особлива увага дослідниками приділяється рефлексії як одному із стрижневих механізмів діяльності й спілкування. В значній мірі це також пояснюється переорієнтацією змісту вищої освіти з інформаційного на смислопошукове навчання. Характерною ознакою останньої виступає ставлення майбутніх фахівців до дійсності, яку вони вивчають, усвідомлення її цінності, пошук причин та смислу всього, що відбувається навколо, тобто уміння рефлексувати.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив виявити, що рефлексія як предмет дослідження до недавнього часу